

Karen Borgnakke
Professor, dr.pæd.
Københavns Universitet, institut for Medier, Erkendelse og Formidling
karenb@hum.ku.dk

Mellem skolastikken og klinikken- udfordringer til det aktuelle læringsparadigme?

Karen Borgnakke

Oplæg, DASYS uddannelseskonference maj 2015

Med udgangspunkt i de stærke paradigmer

- Det projektpædagogiske paradigme (1970'erne)
- Læringsparadigmet (2000'erne), og
- paradigmet uddannelse og samfund (2010'erne)

Jeg lægger op til diskussion af behovet for et paradigmeskifte med kritisk distance til læringsparadigmet

Der henvises til igangværende forskning i den professionsorienterede læringskontekst. Desuden gives der eksempler på uddannelsesprojekter med reference til bogen 'Vekselvirkninger og samspil - mellem teoretiske og kliniske studier sygeplejerskeuddannelsen', (ViaSystime Borgnakke red. 2014) og til artikler om NETuddannelsen (Borgnakke og Lyngsø 2014) og projekt InterTværs (Borgnakke og Sand Nielsen 2015)

Det dominerende læringsparadigme

Læringsparadigmet - læringsudbytte-paradigmet, sætter dagsordenen med fokus på

- læringsmål og -effekter. ... styret af læringsmål og måling af udbyttet
- Relateret til Bologna-processen: mobilitet, harmonisering, Bachelor og Master niveauerne, målstyret som Outcome-based education
- Fokuseret på studieordninger og beskrivelser af læringsudbyttet via

Opdeling og skelnen mellem
Viden, færdigheder og kompetencer

“Klare mål” og afstemning af forholdet mellem undervisning, eksamen

Yderligere gennemgang af læringsparadigmet, se Borgnakke 2011:15-20

Paradigme-kritik

Aktuelt tyder udviklingen på behov for kritisk distance til læringsudbytte-paradigmet.

Kritikpunkter:

- Blikket for undervisning og faglighed sløres,
- fokusering på læringsudbytte og kompetence beskrivelser risikerer at være pseudo-konkrete,
- Skolastikkens konventioner risikerer at dominere

Kritikken lægger op til at gentænke de to adskilte logikker, knyttet til

1)Viden/Fag/faglighed...

2) Uddannelse/Undervisning/læring

.... Og lægger op til et paradigmeskifte

På vej mod et paradigmeskifte?

På vej mod et paradigmeskifte er der grund til at

- genrejse fundamentale spørgsmål om professionslæringens egenart og læringskontekster.
- Spørgsmålene om hvordan læreprocesserne organiseres trænger nytænkning.

Endelig er der grund til (igen) at vove at spørge til det basale:

Hvad kan man lære (og hvad kan man ikke lære)

...i henholdsvis den skolastiske og den klinisk praktiske kontekst?

Professionspædagogiske kontraster

Skolen

Klinikken

Re-formuleringer – de aktuelle udfordringer

- Didaktik-terminen går i glemmebogen
- Undervisningsbegreber erstattes af læringsbegreber

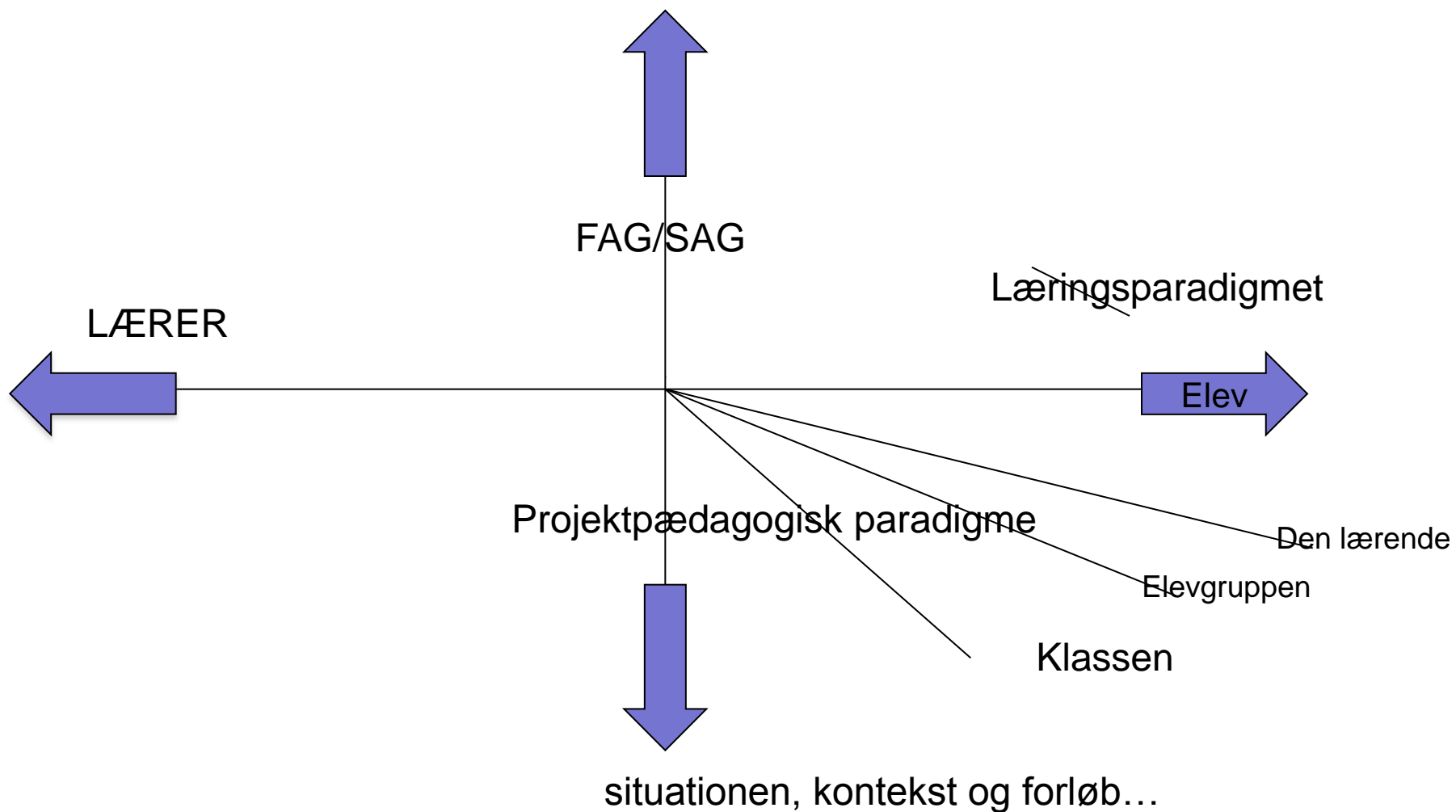
De korrekte stikord og HV-formuleringer
genkalder forholdet mellem:

Pædagogik... hvorhen?

Didaktik... hvad, hvilket indhold?

Metodik... hvilke metoder?

Reformuleringer via... Skolastikkens og didaktikkens grundkomponenter

Via... læringskonteksten og de senmoderne paradokser: Med it & læring som eksempel

Studentergenerationerne og det nye faktum fra 2000'erne: It fylder 'for lidt'
og 'alt for meget' i hverdagen

Undersøgelser peger på at

- Folkeskolens og gymnasiets lærere underudnytter de digitale medier (rapport fra Dream 2009)
- 40% af den voksne befolkning er it-analfabeter (Ref. til rapport fra teknologisk Institut 2007)

Del-konklusionen: it fylder for lidt!

Men undersøgelser pegede allerede i årene forud på at

- Over 90% af alle unge har og gør daglig brug af mobiltelefon, pc'ere, internet mv. (Mobile medier, mobile unge 2006)
- 92% af danske familier med børn har adgang til internet (Mediappro 2006)

Del-konklusionen: it fylder ganske meget!

Dagsaktuelt peger skoler på at facebook kulturen forstyrrer. It går ud over koncentrationen, kan undersøgelse om læringsmiljø i htx –uddannelserne tillige fremhæve (cefu rapport 2010).

Her fylder it og de sociale medier kun alt for meget.

For lidt og for meget peger på et paradoks.

Generationsforskydninger og frontløbere

Måske er it-for lidt/for meget et paradoks vi skal leve med som

Generationsforskel: de yngste er født med it-grejet og vokser op med det som sanseforlængelser, de ældste skal på it-kursus

- Udfordring for faglig/professionel, pædagogisk, didaktisk handlen (it-brugen kræver en skærpet pædagogisk begrundelse, men det gør fravær af it-brug også)

IT-gymnasierne og Online professionsuddannelserne er frontløbere og afspejler udfordringer og krav fremsat i perioden 2000-2010.

Samtidig afspejler frontløberne ideer om at inddrage nye medier og skabe innovative strategier i skæringsfeltet mellem de formelle skolastiske og de uformelle praktiske læringskontekster og i skæringsfeltet mellem organisations- og pædagogikudvikling

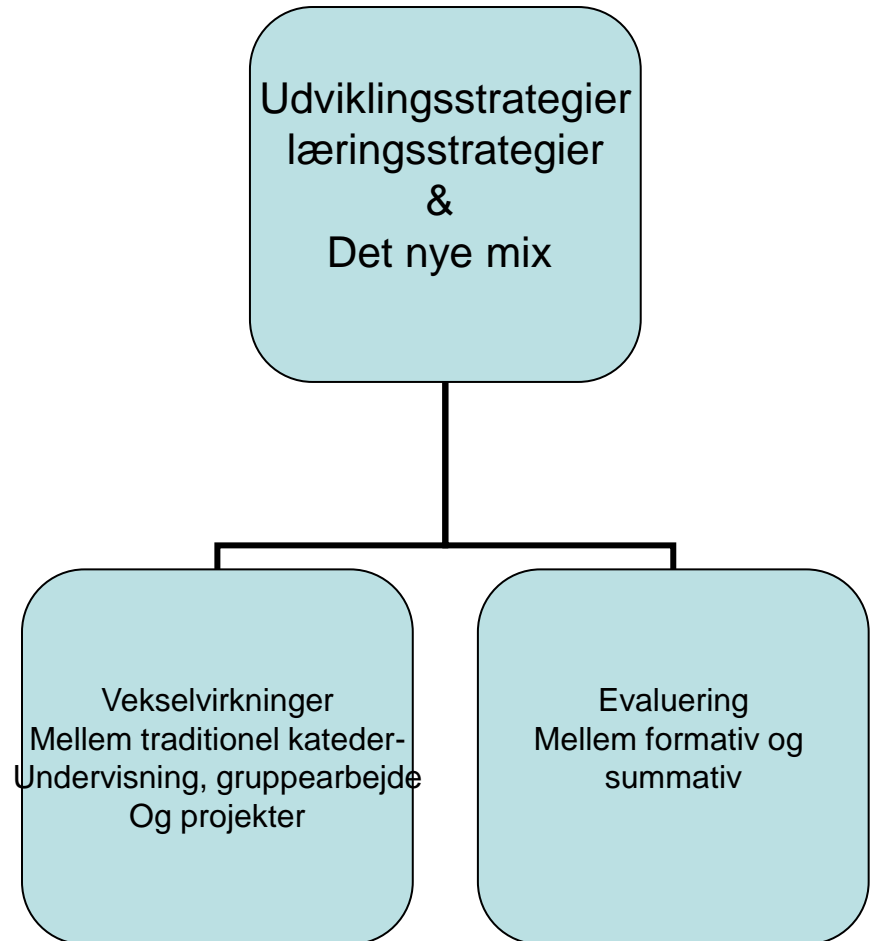
Udfordret til uddannelsesudvikling som både organisations- og pædagogikudvikling

De innovative uddannelsesprojekter betragtes under implementeringen som

- Organisatorisk læring på Ledelsesniveauet
- Team teaching og kollega-supervision på Kolleganiveauet (lærer til lærer)

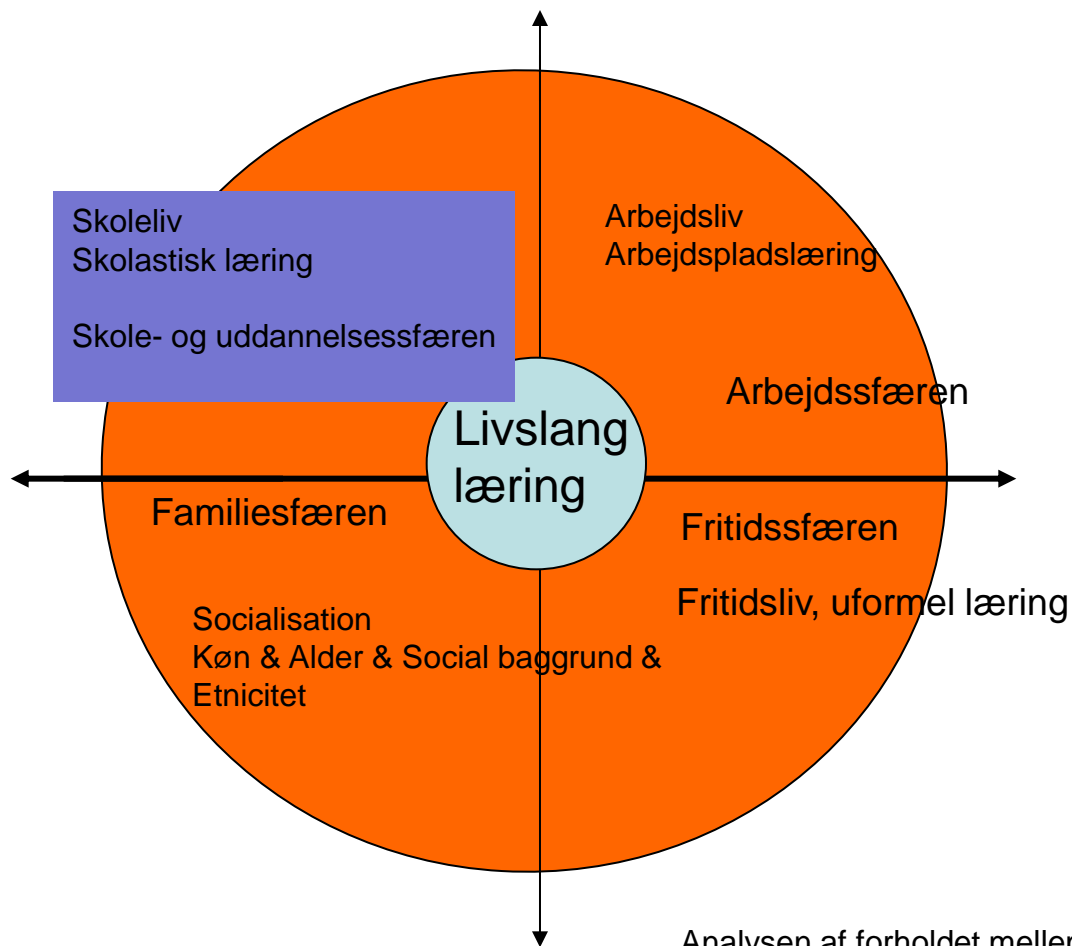
Didaktisk professionalisering på det undervisningspraktiske niveau...

- I forlængelse heraf åbnes op for diskussion om læringsstrategier og 'næste generation af begreber' for dannelse, livsfærdigheder og life skills.

Strategier for professionslæring – Koblet til livslang læring på tværs af sfærerne?

Professionslæringsstrategier mellem skolestikken og klinikken

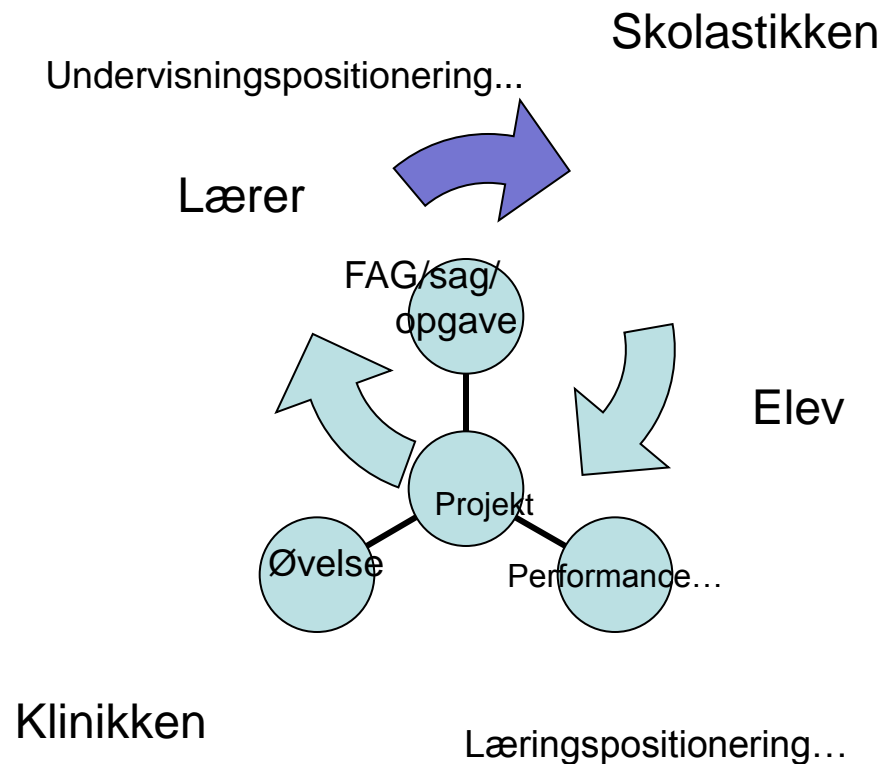

Analysen af forholdet mellem sfærerne blev præsenteret i bogen Læringsdiskurser og praktikker, Borgnakke 2005

Status & Perspektivering

- Professionslæring peger på nødvendigheden af en nyfortolkning af de klassiske dannelsesbegreber og betegnelser for life skills.
- Samtidig sker der en vægtskiftning mod læring og kreativitet og performance ...
- Med en tilsvarende vægtskiftning og bevægelse fra konventionel lærerorienteret undervisningskultur til elevorientering og projektkultur
- Dynamikken og udfordringer udspiller sig derfor mellem undervisningspositioneringens Dannelses via Fag/sag/opgave og læringspositioneringens Livsfærdigheder via Projekt/øvelse/performance

Fra klassisk dannelse til senmoderne livsfærdigheder

Referencer: projekter rapporter og portaler

- Borgnakke, K. (2005) Læringsdiskurser og praktikker, Akademisk Forlag.
- Borgnakke, K. (2007) (red.) Nye læringsstrategier i de gymnasiale uddannelser - Casestudier i IT-klasser og projektarbejde, DIG/Syddansk Universitet GYMNSIEPÆDAGOGIK nr. 59
- Borgnakke, K. (red.) (2010): Projektportalen/evalueringsportalen og Project ITAKA (IT & Learning in Academia) project portal <http://pur.mef.ku.dk/itaka/>
- Borgnakke, K. (2011) Et universitet er et sted der forsker i alt, undtagen i sig selv og sin egen virksomhed, Det Humanistiske fakultet, Københavns Universitet.
- Borgnakke, K. (2012) Ny Nordisk Skole og dannelsestraditionerne - skal vi tilføje technacy?, Unge Pædagoger, Nr. 4/12.
- Borgnakke, K. (2014) Vekselvirkninger og samspil – mellem teoretiske og kliniske studier i sygeplejerskeuddannelsen, VIA Systime
- Borgnakke, K., Lyngsø A. (2014) [Going on- and offline: Following the course in the light of e-pedagogical concepts](#)
- Networked Together: Designing Participatory Research in Online Ethnography** Paolo Landri, Andrea Maccarini, Rosanna De Rosa (Eds)
- Borgnakke, K.,Nielsen, C.S (2015) Etnografiske studier i interprofessionalitet og forandringer af klassiske koncepter, Tidsskrift for professionsstudier, Gjallerhorn nr. 20 <http://www.via.dk/om-via/presse/magasiner-tidsskrifter/gjallerhorn>
- Buckingham, D. (2008) [editor] Youth, Identity and Digital Media Cambridge, MA: MIT Press
- Dale, E.L. (1986) Opdragelse fri fra 'Mor' og 'Far' – Pedagogikkens grundlag i det moderne samfund, Gyldendal Norsk Forlag
- Drotner, K. m.fl. (2009) Digitale læringsressourcer i folkeskolen og i de gymnasiale ungdomsuddannelser, rapport udgivet af Dreamprojektet, Syddansk Universitet www.dream.dk
- Kolbæk, R. (2013) *Holdninger til brugen af it i teoretisk uddannelse og klinisk sygepleje hos nystartede sygeplejestuderende*. Ph.d.afhandling, Det Humanistiske Fakultet, Københavns Universitet.
- Ethnography in education website <http://www.eera-ecer.eu/networks/network19/>
- Project Digital Youth: Kid's Informal Learning with Digital Media, Berkeley University, Pls: Michael Carter, Mimi Ito, and Barrie Thorne. Website: <http://digitalyouth.ischool.berkeley.edu/about>
- Søndergaard, K. H., & Hasse, C. Eds. 2012. *Teknologiforståelse – på skoler og hospitaler*. Århus Universitetsforlag.